

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра основ медицини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

/ Студеняк І.П./

Сергій 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Реабілітаційно-педагогічні аспекти
адаптації дітей з аутизмом**

Рівень вищої освіти:	третій рівень (доктор філософії)
Галузь знань:	22 Охорона здоров'я
Спеціальність:	227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма:	227 «Фізична терапія, ерготерапія»
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова навчання:	українська

Ужгород 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Реабілітаційно-педагогічні аспекти адаптації дітей з аутизмом» для здобувачів ступеня вищої освіти доктор філософії галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, освітньої програми 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Розробники: **Філак Ф. Г.** – канд. мед. наук, доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри основ медицини**

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

Завідувач кафедри основ медицини (Мелега К. П.)

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 9 від 28 серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії (Ф. Г. Філак)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210	1	1
	Семестр:	
	1 – 2 й	1 – 2 й
	Лекції:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4	44	16
аудиторних – 84	Практичні (семінарські):	
самостійної роботи аспіранта – 126	40	8
	Лабораторні:	
	-	-
Вид підсумкового контролю: залік, іспит	Самостійна робота:	
	126	186

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Реабілітаційно-педагогічні аспекти адаптації дітей з аутизмом**» є підготовка фахівців напряму 227 «Фізична терапія, ерготерапія» за освітньо-науковим кваліфікаційним рівнем доктор філософії відповідно до освітньо-наукової програми підготовки спеціалістів вищезазначеного фахового спрямування. Формування у аспірантів системи теоретичних знань розладів спектру аутизму – одним із найпоширеніших видів розладів психологічного розвитку у дітей, який характеризується порушеннями у сферах соціального розвитку дитини, розвитку мови, здатності спілкуватися, а також стереотипною, обмеженою поведінкою. Клінічного перебігу вираженості симптомів розладів спектру аутизму (РСА), а також вмінь, навичок для опанування здобувачем доктора філософії особливостей фізичної реабілітації дітей з розладами аутистичного спектру, використання різних реабілітаційно-педагогічних методик, які направлені на покращення психомоторного стану, корекція і розвиток рухової сфери, розширення уявлень про навколишній світ. Навчити аспірантів диференційованого призначення засобів фізичної терапії при розладах спектру аутизму, систематизувати та поглибити знання аспірантів щодо особливостей прояву психофізичних вад, правильно організувати систему корекційно-виховної роботи.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань (ЗК-1)
2. Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК-2)
3. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні (ЗК-3)
4. Здатність до пошуку, обробки на аналізу інформації з різних джерел (ЗК-4)
5. Здатність представляти наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-5)
6. Здатність працювати в міжнародному науковому просторі (ЗК-6)
7. Здатність розробляти та управляти науковими проектами та провадити освітню діяльність (ЗК-7)
8. Здатність планувати та здійснювати особистий та професійний розвиток (ЗК-8)
9. Здатність до роботи в команді, вміння мотивувати інших у просуванні до спільної мети (ЗК-9)

Фахових (спеціальних) компетентностей:

1. Здатність володіти сучасними методами збору інформації для наукового дослідження у фізичній терапії, ерготерапії виокремлення первинних і вторинних джерел, використання технологій (ФК -1)
2. Здатність застосовувати знання, набуті під час попередніх фундаментальних та прикладних досліджень, у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають у фізичній терапії, ерготерапії в Україні та інших країнах (ФК-3)
3. Здатність до використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і сучасного наукового обладнання у фізичній терапії (ФК-4)
4. Здатність аналізувати отриману наукову інформацію, з метою прогнозування змін, що відбудуться у результаті проведення заходів фізичної терапії, планувати наукові дослідження (ФК-5)
5. Здатність виконувати оригінальні дослідження в фізичній терапії різних груп населення та досягати наукових результатів, які створюють нові знання, із звертанням особливої уваги до актуальних проблем та використання новітніх наукових методів (ФК-6)

6. Здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії, аналізувати особливості впровадження реабілітаційних технологій в процес відновлення функцій, активності та участі в осіб різних вікових, професійних та нозологічних груп (ФК –7)
7. Готовність брати участь у роботі українських і міжнародних дослідницьких колективів для вирішення наукових і науково-освітніх завдань у фізичній терапії (ФК-8)
8. Здатність формулювати дослідницькі питання та розробляти складні дослідницькі проекти на основі проблем, що виникають у практичній професійній діяльності ерготерапевта (ФК- 9)
9. Здатність пропонувати теоретичне обґрунтування практичних підходів ерготерапії, та розробляти нові моделі, процедури та підходи для ерготерапевтичної практики (ФК- 10)
10. Здатність проводити аналіз результатів наукових досліджень і використовувати їх в науковій, освітній та практичній діяльності та відстоювати їх в наукових дискусіях (ФК- 13)
11. Здатність презентувати результати досліджень на національному та міжнародному рівні (ФК- 14)

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Реабілітаційно-педагогічні аспекти адаптації дітей з аутизмом» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньо-наукової програми (ОНП):

- НД 1.1.8 «Анатомія людини»;
- НД 2.1.6 «Діагностика і моніторинг стану здоров'я»;
- НД 2.2.1 «Організація мультидисциплінарної командної роботи»;
- НД 2.1.16 «Основи фізичної терапії».
- НД 2.1.14 «Фізична реабілітація в педіатрії»;
- НД 1.3.3. «Сучасні технології здоров'язбереження».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОП вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних *результатів навчання (ПРН)*:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі фізичної терапії, ерготерапії та суміжних галузей знань.	ПРН 1.1.
Фундаментальні праці провідних зарубіжних вчених та наукових шкіл у галузі дослідження.	ПРН 1.2.
Формулювати мету власного наукового дослідження в контексті світового наукового процесу, усвідомлювати його актуальність і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя.	ПРН 2.1.
Формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження.	ПРН 2.2.
Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань.	ПРН 2.3.
Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	ПРН 2.5.
Формулювати робочі гіпотези та моделі досліджуваної проблеми.	ПРН 2.6.

Аналізувати наукові праці в галузі фізичної терапії, ерготерапії, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання.	ПРН 2.7.
Здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми.	ПРН 2.8.
Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи.	ПРН 2.10.

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати: Основні закономірності фізичного та нервово-психічного розвитку дітей різних вікових груп з розладами аутичного спектру. Основи фізіології дитини, етапів її розвитку. Особливості психолого-педагогічної характеристики дітей із психофізичними вадами. Особливості фізичної реабілітації, сучасні підходи до організації цілісної системи корекційно-розвивального навчання та основні напрями корекційно-виховної роботи дітьми з аутизмом. Набути професійних знань з фізичної реабілітації дітей з розладами аутистичного спектру.	ПРН 1.2 ПРН 2.3.
Розуміння: особливості психолого-педагогічної характеристики дітей із психофізичними вадами. Розуміння організувати та здійснювати експериментальне дослідження з метою вдосконалення реабілітаційної, корекційно-виховної роботи з дітьми з розладами спектру аутизму (РСА). Механізму дії і клініко-фізіологічне обґрунтування застосування фізичних вправ, лікувального масажу, природних та преформованих факторів та інших засобів фізичної терапії з лікувальною й профілактичною для дітей з розладами спектру аутизму.	ПРН 1.1. ПРН 2.2.
Застосувати: практичні вміння та навички при обстеженні дітей із психофізичними вадами. Сприяти соціальному та комунікативному розвитку дитини з аутизмом в рамках її індивідуальних можливостей. Проводити функціональні дослідження та функціональні проби, тестування для оцінки фізичного розвитку, фізичної працездатності, психофізичного стану дітей та психолого-педагогічний моніторинг взаємодій дітей з РСА з оточуючими. Програму фізичної реабілітації та психокорекційної роботи з дітьми з розладами спектру аутизму.	ПРН 2.1. ПРН 2.10.
Аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих на аутизм. Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів діагностики в педіатрії. Аналізувати закономірності впливу засобів реабілітаційно-корекційних заходів на організм дитини, покращення координації і вправності рухів, досягнення досконалості тонкої і грубої моторики, необхідної для виконання різноманітних видів діяльності, розвиток різноманітних вмінь, навичок необхідних для самообслуговування підтримання нормального рівня життя в суспільстві.	ПРН 2.6. ПРН 2.7.
Здатність аспірантів до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок. Визначити можливості вдосконалення науково-методичних підходів до індивідуальної програми реабілітації, яка розробляється на підставі фізичного обстеження та визначає комплекс фізичних вправ і рекомендацій для дітей з розладами спектру аутизму стосовно їх послідовності, дозування, тривалості, які спрямовані на поліпшення діяльності організму, відновлення фізичної дієздатності, розширення рухової сфери, зокрема амплітуди, сили,	ПРН 2.5. ПРН 2.10.

точності, витривалості рухів, координації постави і переміщень. Проводити обстеження стану фізичного розвитку, фізичної працездатності, психомоторного розвитку дітей з РАС. Розробити і виконати комплекс реабілітаційно-корекційних заходів, для дітей з РАС.	
Оцінювання готовності аспірантів до самостійного виконання програми фізичної терапії при захворюваннях дітей на аутизм різного віку. Проводити всебічного оцінювання стану та потенціалу дітей з розладами спектру аутизму мультидисциплінарною командою. Оцінювати правильність виконання комплексу реабілітаційно-педагогічних заходів, оцінити їх вплив на розвиток фізичних функцій, вмінь і навичок у напрямку до максимальної незалежності в побуті, самообслуговуванні, спілкуванні та участі в житті суспільства. Використовувати отримані знання в повсякденній роботі з пацієнтами.	ПРН 2.8.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати;
- розв'язування ситуативних задач;
- іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: **виконання письмових завдань, виступи на семінарських заняттях.**

Форма модульного контролю: **відповідь на теоретичні питання, тестування**

Форма підсумкового семестрового контролю: залік, іспит.

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок аспірантів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100- бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Загальна оцінка за один модуль складається з оцінок за результатами поточного модульного контролю та письмового тестування (табл. 5.2, 5.3).

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Презентаційні матеріали	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	10	50	100
8	8	8	8	8			

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Презентаційні матеріали	Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	10	50	100
8	8	8	8	8			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	14	40	16	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Презентація	1	10	1	10
Реферат	-	-		
Есе (твір роздум)				
...				
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії модульного поточного оцінювання

Модульне поточне оцінювання проводиться під час практичних занять. Оцінка складається з оцінок за відповіді на практичних заняттях (1-10 балів за кожну відповідь), Відповіді на два теоретичні питання (1-5 балів на кожне питання), оцінок за тестовий контроль

(1-10 балів), за участь в обговоренні виступів та презентаційних матеріалів (1-10) балів. Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання – 50 балів (табл.5.4).

Таблиця 5.4. Шкала поточного оцінювання модульної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усна відповідь на лабораторних заняттях	1-10	10
Теоретичні питання (два питання, за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів)	1-10	10
Тестовий контроль знань на заняттях (за кожну правильну відповідь нараховується 2 бали)	1-10	10
Презентаційні матеріали	1-10	10
Самостійна робота (за якість конспектів лекцій та виконаних домашніх завдань)	1 -10	10
Разом		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль проводиться шляхом аналізу показників поточної успішності та написання письмової модульної контрольної роботи, яка складається з вирішення тестових завдань та теоретичних питань. Оцінювання модульної контрольної роботи проводиться за 50 бальною шкалою: два теоретичні питання по 10 балів, тестові завдання кожне по 3 бали. Пропонується 10 варіантів тестів по 10 питань в кожному варіанті. Всього 100 тестових завдань. На кожне питання дається 5 варіантів відповідей. Правильними можуть бути від одного до 4 відповідей. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою від 0 до 50 балів. До цієї оцінки додається оцінка за модульне поточне оцінювання від 0 до 50 балів. Разом від 0 до 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Іспит є підсумковою формою контролю. Іспит проводиться у формі відповіді на 2 усних питання екзаменаційного білета та письмової відповіді на тести. У кожному варіанті є 10 тестових завдань з правильними та неправильними відповідями. Критеріями оцінювання письмового тестування є кількість правильних відповідей за одним з варіантів тестів. Кожне теоретичне питання оцінюється в 25 балів. Кожна правильна відповідь на запитання тесту оцінюється 5 балами. Оцінку «задовільно», «добре» або «відмінно» отримує аспірант, який набрав суму балів від 60 до 100.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Лекції

Тема 1. Фізичний розвиток дітей, його оцінка та ознаки порушень. Загальні методи дослідження.

Тема 2. Аутизм як медико-психологічна проблема.

Тема 3. Психологічні особливості дітей з розладами спектру аутизму.

Тема 4. Медико-психологічна діагностика аутизму

Тема 5. Відновна терапія і навчання дітей з ррозладами спектру аутизму.

Практичний курс

Тема 1. Методика визначення і розрахунок показників фізичного розвитку здорової дитини. Оцінка фізичного розвитку дітей різних вікових груп методом індексів. Загальні методи дослідження у педіатрії. Алгоритм збирання анамнезу у хворої дитини.

Тема 2. Історичний аспект проблеми дитячого аутизму. Характеристика дітей з проявами аутизму. Основні ознаки. Класифікація аутизму. Медичні проблеми дітей із загальними розладами розвитку.

Тема 3. Особливості психомоторного розвитку аутистичних дітей. Особливості становлення і соціально-емоційного розвитку дитини з аутизмом. Особливості сприймання. Особливості розвитку мовлення. Особливості ігрової діяльності. Розвиток соціальної взаємодії. Проблеми поведінки.

Тема 4. Медико-психологічні дослідження дітей з розладами спектру аутизму. Синдроми аутистичного розладу. Діагностичні критерії аутизму. Методика "Психолого-освітній профіль" (PEP-R. Методика CARS - Childhood autism rating scale). (Шкала оцінювання дитячого аутизму) Е. Шоплера. Обстеження дітей за шкалою досліджень рухів та дій за О.Р Лурія.

Тема 5. Терапія сенсорних розладів. Недирективні форми терапії. Програма терапії та навчання аутистичних дітей ТЕАССН. Терапія родини. Головні завдання психотерапевтичної взаємодії з аутистичними дітьми. Застосування відеотренінгу для допомоги родинам аутистичних дітей.

Модульний контроль № 1

Модуль 2.

Лекції

Тема 6. Відновно-корекційна терапія дітей з розладами спектру аутизму.

Тема 7. Адаптивна фізична культура в комплексному відновному лікуванні дітей з аутизмом.

Тема 8. Комплексна реабілітація дітей з розладами спектру аутизму.

Тема 9. Ерготерапія, як складова комплексної реабілітації дітей з аутизмом.

Тема 10. Корекційно-педагогічна робота з дітьми в умовах реабілітаційного центру.

Практичний курс

Тема 6. Основні методи лікування аутизму. Корекція поведінки дітей з розладами аутистичного спектру. Дієта для аутистів. Медикаментозне лікування аутизму.

Тема 7. Адаптивна фізична культура при аутизмі. Вправи для розвитку великої моторики у аутичних дітей. Комплекс спеціальних вправ. Труднощі при заняттях фізичною культурою дітей з аутизмом. Навчання фізичним вправам дітей з розладами аутистичного спектру. Основні вимоги до місця та організації проведення занять ЛФК.

Тема 8. Засоби фізичної реабілітації дітей з аутизмом. Лікувальна гімнастика для дітей з розладами спектру аутизму. Масаж. Іпотерапія. Рухливі ігри. Плавання. Фізіотерапія.

Тема 9. Особливості розвитку рухової сфери у дітей з аутизмом. Розвиток дрібної моторики у дітей з розладами спектру аутизму. Каністерапія, холдинг терапія, барабанна терапія при аутизмі, як важливий компонент ерготерапевтичного впливу.

Тема 10. Сучасні підходи до корекційно-педагогічної допомоги при аутичних розладах. Організація корекційно-педагогічної роботи з аутичними дітьми в умовах центру реабілітації. Профілактика поведінкових ускладнень у дітей з розладами спектру аутизму.

Модульний контроль № 2

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усьо го	у тому числі				усьо го	у тому числі			
		Л	П	лаб	С.р.		Л	П	ла б	С.р
1	2	3	4	5	7	8				
Модуль 1 Аутизм як медико-психологічна проблема										
Тема 1. Фізичний розвиток дітей, його оцінка та ознаки порушень. Загальні методи дослідження.	21	4	4		13	20	1	1		18
Тема 2. Аутизм як медико-психологічна проблема.	21	4	4		13	21	2	1		18
Тема 3. Психологічні особливості дітей з розладами спектру аутизму.	19	4	2		13	22	2	1		19
Тема 4. Медико-психологічна діагностика аутизму.	22	6	4		12	22	2	1		19
Тема 5. Відновна терапія і навчання дітей з розладами спектру аутизму.	20	4	4		12	20	1			19
Модульний контроль 1.	2		2							
Разом за модулем 1	105	22	20		63	105	8	4		93
Модуль 2. Реабілітація дітей з розладами спектру аутизму										
Тема 6. Відновно-корекційна терапія дітей з розладами спектру аутизму.	23	6	4		13	22	2	2		18
Тема 7. Адаптивна фізична культура в комплексному відновному лікуванні дітей з аутизмом.	21	4	4		13	20	2			18
Тема 8. Комплексна реабілітація дітей з розладами спектру аутизму.	21	4	4		13	21	1	1		19
Тема 9. Ерготерапія, як складова комплексної реабілітації дітей з аутизмом.	18	4	2		12	20	1			19
Тема 10. Корекційно-педагогічна робота з дітьми в умовах реабілітаційного центру.	20	4	4		12	22	2	1		19
Модульний контроль 2.	2		2							
Разом за модулем 2	105	22	20		63	105	8	4		93
Разом	210	44	40		126	210	16	8		186

6.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Денна	Заочна
---	------------	-------	--------

з/п		форма	форма
Модуль 1.			
1	Методика визначення і розрахунок показників фізичного розвитку здорової дитини. Оцінка фізичного розвитку дітей різних вікових груп методом індексів. Загальні методи дослідження у педіатрії. Алгоритм збирання анамнезу у хворої дитини.	4	1
2	Історичний аспект проблеми дитячого аутизму. Характеристика дітей з проявами аутизму. Основні ознаки. Класифікація аутизму. Медичні проблеми дітей із загальними розладами розвитку.	4	1
3	Особливості психомоторного розвитку аутистичних дітей. Особливості становлення і соціально-емоційного розвитку дитини з аутизмом. Особливості сприймання. Особливості розвитку мовлення. Особливості ігрової діяльності. Розвиток соціальної взаємодії. Проблеми поведінки.	2	1
4	Медико-психологічні дослідження дітей з розладами спектру аутизму. Синдроми аутистичного розладу. Діагностичні критерії аутизму. Методика "Психолого-освітній профіль" (PEP-R. Методика CARS - Childhood autism rating scale). (Шкала оцінювання дитячого аутизму) Е. Шоплера. Обстеження дітей за шкалою досліджень рухів та дій за О.Р Лурія.	4	1
5	Терапія сенсорних розладів. Недирективні форми терапії. Програма терапії та навчання аутистичних дітей ТЕАССН. Терапія родини. Головні завдання психотерапевтичної взаємодії з аутистичними дітьми. Застосування відеотренінгу для допомоги родинам аутистичних дітей.	4	
	Модульний контроль 1	2	
	Разом	20	4
6	Основні методи лікування аутизму. Корекція поведінки дітей з розладами аутистичного спектру. Дієта для аутистів. Медикаментозне лікування аутизму.	4	1
7	Адаптивна фізична культура при аутизмі. Вправи для розвитку великої моторики у аутичних дітей. Комплекс спеціальних вправ. Труднощі при заняттях фізичною культурою дітей з аутизмом. Навчання фізичним вправам дітей з розладами аутистичного спектру. Основні вимоги до місця та організації проведення занять ЛФК.	4	
8	Засоби фізичної реабілітації дітей з аутизмом. Лікувальна гімнастика для дітей з розладами спектру аутизму. Масаж. Іпотерапія. Рухливі ігри. Плавання. Фізіотерапія.	4	
9	Особливості розвитку рухової сфери у дітей з аутизмом. Розвиток дрібної моторики у дітей з розладами спектру аутизму. Каністерапія, холдинг терапія, барабанна терапія при аутизмі, як важливий компонент ерготерапевтичного впливу.	2	

10	Сучасні підходи до корекційно-педагогічної допомоги при аутичних розладах. Організація корекційно-педагогічної роботи з аутичними дітьми в умовах центру реабілітації. Профілактика поведінкових ускладнень у дітей з розладами спектру аутизму.	4	
Модульний контроль 2		2	
Разом за модулем 2		20	2
Разом		40	8

6.4. Самостійна робота

№ п.п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1.	Фізичний розвиток дитини. Варіабільність фізичного розвитку. Оцінка нервово-психічного розвитку дитини.	9	13
2.	Організаційно-методичні основи реабілітації. Завдання реабілітації в педіатрії. Фактор віку у процесі реабілітації.	9	13
3.	Навчання дітей з порушеним спектром аутизму.	9	13
4.	Реабілітація дітей з особливостями психофізичного розвитку як основа їх життєтворчості.	9	13
5.	Характеристика комунікативної діяльності у дітей з аутизмом.	9	13
6.	Обстеження дітей за шкалою досліджень рухів та дій за О.Р. Лурія. Особливості диференційної діагностики дітей з аутизмом.	9	13
7.	Обстеження дітей за шкалою досліджень рухів та дій за О.Р. Лурія.	9	13
8.	Особливості диференційної діагностики дітей з аутизмом.	9	13
9.	Реабілітація дітей інвалідів з розумовою відсталістю, з порушенням слуху та зору. Комплекси спеціальних вправ.	9	13
10.	Сутність навчально-виховної та корекційно розвивальної роботи серед дітей із психофізичними вадами в системі інклюзивної освіти.	9	13
11.	Компенсація, адаптація, корекція, реабілітація, абілітація як категорії спеціальної психології та педагогіки	9	14
12.	Особливості логопедичної роботи при РАС. Робота з сім'єю аутичної дитини.	9	14
13.	Роль медикаментозної корекції. Система комплексної медико-психолого-педагогічної корекції РАС (К. С. Лебединська, О. С. Нікольська та ін.).	9	14
14.	Встановлення емоційного контакту з дитиною. Специфіка корекційної роботи з аутичними дітьми.	9	14
Разом		126	186

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Пояснювально-ілюстративний метод. Аспіранти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Здобувачі ступеня доктор філософії стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи аспіранта. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі аспіранти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці аспірантів.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: **мультимедійне обладнання;**

Програмне забезпечення: **робоча програма; електронні варіанти лекцій, презентації лекційного матеріалу, методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять та самостійної роботи.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Багрій Я. Т. Дитячий аутизм: монографія / Я. Т. Багрій. – К. : УкрІНТЕІ, 2009. – 200 с.
2. Базима Н.В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого віку вадами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / Н. В. Базима. – К., 2014. –21 с.
3. Башина В. М. Ранний детский аутизм / В. М. Башина // Исцеление: Альманах. – М. , 1993. – С. 154-165.
4. Гилберт К. Аутизм. Медицинское и педагогическое воздействие: книга для педагогов-дефектологов / Пер. с англ. О. В. Деряевой; под науч. ред. Л. М. Шипицыной; Д. Н. Исаева. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2005. – 144 с.
5. Гордеева А. В. Реабилитационная педагогіка / А. В. Гордеева. – М.: Акад. проект, Королев. Парадигма, 2005. – 320 с.

6. Островська К. О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом: Монографія. - Львів : «Тріада плюс», 2012. - 520 с.
7. Скрипник Т. В. Моделювання шкільної ситуації як засіб підготовки до навчання дітей з аутизмом : науково-методичний посібник / Т. В. Скрипник ; Ін-т спеціальної педагогіки АПН України. Київ : Пед. думка, 2008. 104 с.
8. Сухіна І. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом : посібник / І. Сухіна, І. Риндер, Т. Скрипник ; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України ; за ред. І. В. Сухіної. – Київ ; Чернівці : Букрек, 2017. 192 с.
9. Хворова Г.М. Комплексна психолого-педагогічна технологія корекції розвитку активності дитини з аутизмом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / Г. М. Хворова. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.– К., 2010. –22 с.
10. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: Монографія / Д. І. Шульженко. – К.: Д. М. Кейдун, 2009. – 385 с.
11. Шульженко Д. І. Корекційний розвиток аутичної дитини / Д. І. Шульженко, Н. С. Андреева. – К. : 2011. – 344 с.

Допоміжна література

1. Диагностика и лечение детских заболеваний. Новейший справочник /Под. ред. Ю.В. Белоусова, А.Н. Засимова, М.А. Георгианц. – М.: Эксмо, 2004. – 736 с.
2. Відновлювальні засоби працездатності у фізичній культурі і спорті / Ячнюк І. О., Воробйов О. О., Романів Л. В., Ячнюк Ю. Б., Марценяк І. В., Білик Р. Р.: Підручник. – Чернівці: Книги – XXI, 2009. – 432 с.
3. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.метод. посіб. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 192 с.
4. Лебединская К. С. Дети с нарушениями общения: Ранний детский аутизм / К. С. Лебединская, О. С. Никольская, Е. Р. Баенская и др. – М. : Просвещение, 1989. – 95 с.
5. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии./ И. И. Мамайчук. – СПб. : Речь, 2006. – 400 с.
6. Баенская Е. Р. Психологическая помощь при нарушениях раннего эмоционального развития: метод, пособ. / Е. Р. Баенская, М. М. Либлинг. – М. : Теревинф, 2007. – 234 с.
7. Марінушкіна О. Є. Порадник практичного психолога / О. Є. Марінушкіна, Ю. О. Замазій. – Х. : Основа, 2007.–156 с.
8. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
9. Островська К. О., Рибак Ю. В., Мельник У. Р. та ін. Соціальний супровід дітей з аутизмом під час навчання / К. О. Островська, Ю. В. Рибак, У. Р. Мельник та ін. – Львів : Тріада плюс, 2009. – 188 с.
10. Спеціальна педагогіка: навч.посіб. для студ.вищ. навч.закл. О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін.. Київ, ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 364 с

Інформаційні ресурси

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Реабілітаційно-педагогічні аспекти адаптації дітей з аутизмом» для аспірантів денної, вечірньої, заочної форми /Я. Ф. Філак. – Ужгород, 2020. (Електронна версія на кафедрі фізичної реабілітації ФЗФВ УжНУ).
2. Конспект лекцій з дисципліни «Реабілітаційно-педагогічні аспекти адаптації дітей з аутизмом» (Електронна версія на кафедрі фізичної реабілітації ФЗФВ УжНУ).
3. <http://www.mon.gov.ua/>

4. <http://www.nbuiv.gov.ua>
5. www.defektolog.org.ua
6. www.krok.org.ua

Додаток 1

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)